

Etik–kompetens–information

Förutsättningar för god läkarvård är uppriktighet och fullt förtroende mellan läkare–patient. Förtroende skapas med ett »etiskt förhållningssätt» (Anders Milton i Göteborgsposten 21 juli 1991) och fullständig information. Där om stadgar de s k patientlagarna:» ... skall se till att patienten får upplysningar.» Lagarna efterlevs dåligt: Patienten har ringa möjlighet få rättelse i HSN. 80–85 procent åtgärdas ej, speciellt svårt har informationsfallen. Forskare i juridik (som Lotta Westerhäll och Elisabeth Rynning) förklarar utfallen: Läkare har professionen till hjälp. Patienten är icke en likvärdig part.

Är undanhållen upplysning tecken på gott omdöme, goda kunskaper i psykologi och kompetens?

En patient uppmanas att regelbundet kontrollera hjärtat. Denne vänder sig till en dåvarande hjärtspecialist. Under en tioårsperiod översändes enbart beskedet »ett litet fint hjärta». Annan läkare reagerar på EKG-värdena. Då informeras patienten! Hjärtspecialisten säger burdus: de finaste kärnen är utslagna, 10–15 år kvar att leva, en angenäm död jämfört med den vid infarkt. »Utvecklingen kan ändå ej förhindras.»

Patienten återkommer i brev: »Kan förloppet snabbt försämrats»? Brevet returneras med det lakoniska tillägget (skrivet i rött): »Ej sannolikt, men ingen av oss vet om vi upplever morgondagen». Var finns läkaretiken?

Journalen innehåller bl a många överifierade hypoteser. Hypoteser skall man prova? Skulle inte läkaren ha agerat?

Patienten anmäler till HSN. Specialisten ger i sitt yttrande en tillrättalagd, mycket negativ bild av patienten. Han sammanställer bl a »asteniskt lagd, hållpunkter för cancerofobi, psykosomatiska tillstånd, globus hystericus».

Detta är hans motiv för att ej ge upplysning i tid – på ett kompetent sätt!

HSN baserar BESLUT på läkarens yttrande. Detta trots att patientlagarna talar om att »genomföra vården i samråd» – visa »omtanke och respekt».

Läkarens sätt att utnyttja journalen är anmärkningsvärt. Han negligerar lagen, hänvisar till överifierade hypoteser. Socialstyrelsen förordnar förstöring av de uppgifter patienten markerat. Specialisten nu på annan tjänst har därvidlag intagit olika ståndpunkter vid tre tillfällen:

Ur Göteborgsposten
den 21 juli 1991.

1. godkänner ... »delvis eller i sin helhet förstörs»,

2. »ej till några delar bör förstöras»,

3. Läkaren bedömer journalförstöring utifrån inaktuell, inga skäl att bevara, patientens grundpersonlighet och skriver: »Med anledning av ovanstående överväganden föreslår jag att journalen totalförstöres. Ur min egen synpunkt är det då viktigt att patienten inte fortsättningsvis kan framföra klagomål direkt till mig eller via myndigheter eftersom jag efter en journalförstöring inte längre har någon dokumentation på vad som förevarit.»

Ställningstagandet och beteendet är helt oacceptabelt oavsett det gäller enskilt eller allmänt intresse. Svar från Olof Edhag på frågor inger visst hopp: »...skall patienters värdighet, integritet, delaktighet och säkerhet säkerställas.» – »Frågan kommer även att tas upp i överläggningar med HSN.»

Läkarkåren behöver en funktion för intern kvalitetskontroll ur alla aspekter.

Docent

(Författaren är känd
av redaktionen)

Alla är lika mycket värda – gäller även kvinnor

Birger Åstedt (Läkartidningen 6/98) har läst Bertil Fredholms artikel (Läkartidningen 49/97) om genetikens stöd för idén om allas lika värde. Jag intämmer i Åstedts beröm av artikeln. Det är roligt att pröva att ge naturvetenskaplig legitimitet till en humanistisk idé även om man sannolikt aldrig på denna väg kommer ända fram då det ytterst kan röra sig om icke kompatibla områden.

Birger Åstedt håller dock inte med om Fredholms tes, utan plockar fram en barnamördare som han ställer upp mot Moder Theresa och konkluderar härefter: »Idén om allas lika värde är i sin generaliserande användning en klyscha som inte är värd att försvara.»

Det kan ju se lockande ut när man

väljer en så kontrastrik bild. Svårare blir det när kontrasten bleknar och vi fortsatt skall ta ställning och välja. Jag påstår att ingen av oss har den kompetens eller insikt som behövs för att göra denna typ av urskiljningar, inte ens i det lysande exempel Birger Åstedt refererar, därför är det bäst att helt avstå.

»All men are created equal.» Detta är grundpelaren i alla civiliserade samfundssystem, och i själva verket det enda politiska budskap som är värt att försvara.

En sak dock, i tidens anda: Det gäller även för kvinnor.

Tom Flou
allmänläkare,
Kristianstad